

DEN NÆSTE STORE ARBEJDSMARKEDS- REFORM:

MERE TRYGHED OG BALANCE I ARBEJDSLIVET

ORDFØRER/KONTAKT

Pia Olsen Dyhr

Formand

sfsekr@ft.dk

Karsten Hønge

Arbejdsmarkedsordfører

Beskæftigelsesordfører

karsten.honge@ft.dk

Det danske arbejdsmarked er en succes, og flexicurity-modellen spiller en meget vigtig rolle for, at dansk økonomi er bomstærk med høj beskæftigelse og lav arbejdsløshed. Der er al mulig grund til, at vores danske model skal understøttes, vedligeholdes og styrkes. Og at bruge samarbejdet mellem Folketinget, lønmodtagere og arbejdsgivere til at løse de store samfundsudfordringer.

Danskernes arbejdstid er til stor diskussion. Nogle mener, at vi skal gå kollektivt ned i tid, mens andre mener, at vi skal klemme ballerne endnu mere sammen. Derfor ender den meget relevante diskussion om arbejdstid ofte i skyttegravskrig, og det er emnet for vigtigt til. I stedet for moralsk løftede pegefingre om, hvad der er god arbejdsmoral, så er den politiske opgave at forbedre vores arbejdsmarked og give flere muligheden for at finde en god balance mellem arbejds- og familielivet, samtidig med at vi skal sikre, at der er arbejdskraft nok i både den private og den offentlige sektor.

Selvom det danske arbejdsmarked er kendt for den store fleksibilitet, så oplever mange i dag, at det er en udfordring at finde balancen i arbejds- og familielivet. Ikke mindst når livet ramler, og børnene ikke trives, eller der er alvorlig sygdom i ens familie. I de tilfælde er fleksibiliteten ikke tilstrækkelig i dag.

SF lægger med dette udspil op til en reform af arbejdsmarkedet, der skal give fleksibilitet og tid til familier, der udsættes for et stort midlertidigt pres i forbindelse med fx problemer med børn eller sygdom i familien.

RET OG RÅD TIL NEDSAT TID, NÅR LIVET RAMLER

For mange mennesker er en 37-timers arbejdsuge passende, og en del lønmodtagere er sågar ufrivilligt på deltid og ville ønske sig 37 timer om ugen. For de mennesker er det vigtigt med en ret til fuldtid i det offentlige. Men en 37-timers arbejdsuge kan være for meget i visse situationer i livet. Det kræver nemlig et særligt nærvær, hvis ens børn har problemer i skolen, hvis ens samlever bliver ramt af psykisk sygdom, eller hvis en forælder bliver alvorligt syg.

I de situationer kan 37 timer virke helt uoverskueligt. Ikke alene bliver man presset på tid – der opstår også stress og utryghed, når man ikke har overskud til at løse sine opgaver og være en god kollega ved siden af et familieliv, som tager al fokus. For mange kommer en frygt for at miste sit job oveni. Næsten alle oplever i deres liv et tidspunkt, hvor livet ramler. Hvor familien har brug for ens fulde opmærksomhed. På de tidspunkter skal samfundet træde til. Hjælpen skal være tæt ved og gælde alle, så

det ikke kun er dem med penge på bankbogen og fleksible arbejdstider, der har mulighed for at trække sig.

Syge- og barselsdagpenge understøtter i dag arbejdsmarkedet i forbindelse med familieforøgelse og egen sygdom. Derudover eksisterer der en række væsentlige ordninger som fx sorgorlov, hvis man mister et barn under 18 år, og muligheden for at passe døende familiemedlemmer. Disse ordninger udgør en vigtig del af fundamentet for lønmodtagernes rettigheder og fungerer som en integreret del af overenskomsterne. Livskriser kommer dog i mange andre former, og SF ønsker at styrke trygheden, når de rammer. SF ønsker at bevare disse ordninger i deres nuværende form.

På nogle dele af arbejdsmarkedet eksisterer trygheden allerede i nogen grad, så man kan komme godt igennem livskriser med fleksibilitet på arbejdspladsen. Men det er typisk på arbejdsgiverens nåde og særligt for lønmodtagere med funktionærvilkår. For især timelønnede arbejdere er mulighederne markant ringere, og den skævhed skal der rettes op på. Et stærkt arbejdsmarked indebærer solidariske foranstaltninger, der giver alle tryghed, når læsset er ved at vælte.

SF ønsker derfor at tilføje en ny søjle på fundamentet i den danske model i form af en arbejdslivsforsikring i tillæg til den nuværende arbejdsløshedsforsikring, som fx a-kasserne administrerer i dagpengesystemet.

Konkret foreslår SF:

- ◆ Lønmodtagere skal have ret til at gå ned i tid, når særlige omstændigheder lægger pres på familielivet, som fx:
 1. Børns mistrivsel, herunder fx skolevægring
 2. Psykisk lidelse i nær familie, herunder fx depression
 3. Alvorlig fysisk sygdom i nærfamilie, herunder fx kræftbehandling
 4. Udredningsforløb i forbindelse med fx Alzheimers og Demens
 5. Fertilitetsbehandling

- ◆ For at understøtte familiernes økonomi understøttes retten til at gå ned i tid med en mulighed for en supplerende ydelse svarende til fx dagpengesatsen som kompensation for den tabte arbejdsfortjeneste, hvis man er medlem af en a-kasse.

SF ønsker en implementering af reformen med respekt for eksisterende ordninger og den danske arbejdsmarkedsmodel. SF foreslår, at arbejdslivsforsikringen bygges ind i det eksisterende dagpengesystem under forudsætning af, at a-kasserne ønsker at varetage opgaven. Ved at spænde sikkerhedsnettet ud for de ca. to millioner a-kassemedlemmer er det hensigten at styrke trygheden og værdien af et a-kassemedlemskab.

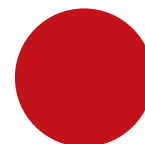
Vi har ikke lagt os fast på en endelig model, men lægger op til, at udformningen sker under hensyn til følgende grundlæggende principper:

- ◆ Rettigheden til nedsat tid og økonomisk kompensation skal understøtte overenskomsterne på samme måde som eksempelvis barsels- og sygedagpenge og implementeres med en indfasning, fx med afsæt i trepartsforhandlinger eller ekspertudvalg med repræsentation af arbejdsmarkedets parter.
- ◆ Rettigheden skal som udgangspunkt være universel, mens den økonomiske kompensation skal tage afsæt i a-kassesystemet. Arbejdsmarkedets parter skal siden kunne forhandle ovenpå dagpengeydelsen, som det fx er tilfældet med barsel.
- ◆ Der bør være en øvre grænse for arbejdstidsreduktion, således at man maksimalt kan få kompensation for 15 timer pr. uge. Samtidig skal der være en grænse for varighed, som fx kunne være fem måneder (med mulighed for at strække perioden til et halvt år ved brug af ferie, feriefridage, afspadsering mv.).
- ◆ Administrationsmodellen skal bygge på simple principper, men der skal være et dokumentationskrav.

ØKONOMISKE KONSEKVENSER OG FINANSIERING

Med initiativerne styrkes lønmodtagernes muligheder for at gå ned i tid ved særligt krævende begivenheder, og samtidig er der en (delvis) oprettholdelse af indkomsten. Det efterlader i sagens natur et finansieringsbehov i form af direkte udgifter til ydelse samt tabte skatteindtægter som følge af kortere arbejdstid.

Indenfor en ramme på knap to mia. kr. vil ca. 60.000 a-kassemedlemmer kunne bruge ordningen hvert år med mulighed for at gå ned på 22 ugentlige timer i en periode på fem måneder. Det afhænger af en række

forudsætninger, herunder udnyttelsesgrad (antal personer, timer og måneder), hvor mange der alligevel ville være gået ned i tid, og hvor meget sygefraværet reduceres som følge af mindre stress etc.¹ Den endelige udnyttelsesgrad og den gennemsnitlige varighed af perioderne med nedsat tid vil afhænge af de kriterier, der stilles op. Fx vil en maksimal periode på tre måneder betyde, at skønsmæssigt ca. 80.000 kan bruge ordningen hvert år. Rammen på 2 mia. kr. dækker både de direkte udgifter til dagpenge, en reduktion af skatteindtægter samt en reserve på 150 mio. kr. til at adressere omkostninger til administration i a-kasserne.

SF ønsker ikke på forhånd at lægge sig fast på de endelige kriterier for modellen. Det kræver inddragelse af arbejdsmarkedets parter og yderligere beregninger. Men for at ordningen bliver en succes, kræver det, at der afsættes en væsentlig økonomisk ramme, så muligheden kan blive relevant for mange mennesker, der er under et særligt pres, og skabe øget tryghed for alle a-kassemedlemmerne.

Samtidig er det vigtigt at understrege, at SF betragter forslaget som en moderne arbejdsudbudsreform. Ved at skabe tryghed og balance i arbejdslivet kan reformen bidrage til lavere sygefravær for pårørende og en lavere risiko for stress. Desuden kan reformen bidrage til at reducere produktivitetstab under spidsbelastningsperioder samt utilsigtede ophør af ansættelsesforhold. For nogle af dem, der har valgt at være på deltid, kan forsikringen også gøre det mere trygt at gå op i tid. Gevinsterne ved at skabe bedre muligheder for midlertidig nedtrapning vil dog formentlig ikke indgå i ministeriernes konsekvensvurderinger af reformen.

SF foreslår, at reformen som udgangspunkt finansieres indenfor det finanspolitiske råderum. Reformen skal evalueres løbende, herunder både positive og negative effekter på de offentlige finanser. Hvis der er politisk flertal for det, er SF også åben for at finansiere reformen gennem en delvis annullering af de skattelettelser, der skal rulles ud over de kommende år.

1 Her antaget svarende til 25 pct. af de timer, man går ned i tid.

EKSEMPEL 1

FERTILITETSBEHANDLING

Anja og Morten har igennem et år forsøgt at få børn på naturlig vis, og er nu påbegyndt fertilitetsbehandling, da Mortens sædkvalitet er kraftig nedsat. Anja er meget bekymret over fertilitetsbehandlingen, og de er begge meget bekymrede for deres udsigter til at få børn. Efter flere mislykkedes forsøg med insemination er Anja påbegyndt IVF og dertilhørende hormonbehandling. Hormonpåvirkningerne er både fysisk og psykisk hårde for Anja, og selvom hun er glad for sit arbejde, oplever hun et generelt højere stressniveau, da bekymringerne hober sig op. Anja vælger derfor at gøre brug af arbejdstidsordningen og går i en periode ned i tid svarende til 22 timer om ugen. Det giver hende ro og tid til at tage vare på sig selv alt imens hun skal vænne sig til de nye omstændigheder med IVF og hormonbehandling. Efter 4 måneders behandling blev Anja gravid.

EKSEMPEL 2

SYG FORÆLDER

Lotte bor sammen med sin mand og to børn på henholdsvis 9 og 11 år i lejlighed i Roskilde. Lottes mor, som har en demens sygdom, bor i Skanderborg, hvor Lotte også kommer fra. Lotte er enebarn og hjemmeplejen kontakter ofte Lotte, så hun kan hjælpe med opgaver hos sin mor. Lottes mor har fået det dårligere, hun er tiltagende urolig, forvirret og ked af det. Hun ringer flere gange om dagen til Lotte, og Lotte bruger ofte weekenden på at køre til Skanderborg for at være en støtte for sin mor. Derudover bruger Lotte feriedage på at tage til Skanderborg for at ledsage sin mor til læge, opfølgning i Hukommelsesklinikken, til øjen- og ørelæge. Lotte bliver mere og mere stresset på arbejdet, og hun er samtidig ulykkelig over at have mindre tid sammen med sine børn. Lotte vælger derfor at bruge arbejdstidsordningen på at tage en ugentlig fridag i 3 måneder, hvor hun kan være hos sin mor. Efter 3 måneder får moren tilbudt en lejlighed på et plejehjem i nærheden.

EKSEMPEL 3

SKOLEVÆGRING

Dorthe og Erik har en søn på 7 år, som er meget følsom overfor ændringer i sine relationer, og som tidligere har haft problemer med skoleværing. Familien vælger at flytte fra deres lejlighed i Århus til et hus i Vejle for at være tættere på bedsteforældrene. De ved, at flytningen vil være hård for deres søn. Derfor vælger både Dorthe og Erik at gøre brug af arbejdstidsordningen for at sikre en god indkøringen i den nye skole. De benytter hver især ordningen til at holde fri to dage om ugen, mens bedstefaren træder til den sidste. Det giver familien mulighed for at tage passe sønnen hjemme i den første måned, indtil han er klar til at starte i den nye skole. Efterfølgende går Erik på nedsat i forbindelse med indkøringen i den nye skole. Ordningen gav familien mulighed for at en for at skabe rammerne for en tryk flytning for deres søn, som nu trives i den nye skole.

EKSEMPEL 4

DEPRESSION

Frederik har fået en middelsvær depression, og er sygemeldt, og det er svært for hans kone Lone at overkomme sit fuldtidsarbejde, indkøb, praktisk arbejde i hjemmet etc. samtidig med at hun skal hjælpe Frederiks blandt andet med at komme til psykolog- og læge samtaler. Hun bruger arbejdstidsordningen til at tage 1 ugentlig fridag og forkorte de 4 andre arbejdsdage med 1 time. Hun har samtidig fået en aftale med sin arbejdsgiver om at hun kan arbejde hjemmefra 1-2 dage om ugen. Frederik kommer over sin depression efter fem måneder, og både Frederik og Lone kan vende tilbage til deres job på 37 timer om ugen.

